

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.168/2024/12.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Metzing Márton, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. november 21.
Az ügy tárgya: rablás büntette
Terhelt: II. rendű, III. rendű
Első fok: Pécsi Járásbíróság, 11.Fk.187/2022/51., ítélet, tárgyalás,
2022. november 23.
Másodfok: Pécsi Törvényszék, 3.Fkf.7/2023/18., ítélet, nyilvános ülés,
2023. június 13.
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: a II. rendű terhelt védője, a III. rendű terhelt védője
Az indítvány iránya: a terheltek javára

Rendelkező rész

A Kúria a rablás büntette miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt védője és a III. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványokat elbírálva a Pécsi Járásbíróság 11.Fk.187/2022/51., illetve a Pécsi Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Fkf.7/2023/18. számú ítéletét II. rendű és III. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. A Pécsi Járásbíróság a 2022. november 23-án kihirdetett 11.Fk.187/2022/51. számú ítéletével

– II. rendű terheltet rablás büntette [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont] miatt 1 év 3 hónap, börtönben végrehajtani rendelt, de végrehajtásában 3 év próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre,

– III. rendű terheltet tártettesként elkövetett kifosztás büntette [Btk. 366. § (1) bekezdés b) pont] miatt 7 hónap, börtönben végrehajtani rendelt, de végrehajtásában 1 év 6 hónap próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre

ítélte, azzal, hogy a kiszabott szabadságvesztésből – a végrehajtás elrendelése esetén – a II. rendű és a III. rendű terhelt legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. III. rendű terheltet előzetes mentesítésben részesítette.

[2] Az ellentétes irányú fellebbezések folytán eljáró Pécsi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2023. június 13-án meghozott 3.Fkf.7/2023/18. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A II. rendű és a III. rendű terhelt cselekményét tártettesként elkövetett rablás büntettének [Btk. 365. § (1) bekezdés, (3) bekezdés c) pont] minősítette, és a velük szemben kiszabott büntetést – a felfüggesztésre vonatkozó rendelkezés mellőzésével – 5-5 év szabadságvesztésre és 5-5 év közügyektől eltiltásra súlyosította, azzal, hogy a II. rendű és a III. rendű terhelt a kiszabott szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A III. rendű terhelt tekintetében mellőzte az előzetes mentesítésre vonatkozó rendelkezést, egyebekben pedig a járásbíróság ítéletét e terheltek tekintetében helybenhagyta.

[3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás a következőket rögzíti:

– 2022. január 1-jén I. rendű, II. rendű és III. rendű terhelt város 1-ben tartózkodtak. Napközben az üzletháznál összetalálkoztak a sértettel, majd együtt mentek a térre, és ott vásároltak tőle 2 gramm speedet 3.500 forintért, valamint 2 db „lila spongya” nevű extasy tablettát 2.100 forintért. Az este folyamán a terheltek egy házibuliban szórakozás közben elfogyasztották a kábítószer, amiről kiderült, hogy rossz minőségű, gyenge, nem rendelkezett megfelelő hatással.

– Másnap, azaz 2022. január 2-án a hajnali órákban a terheltek és az I. rendű terhelt barátnője, tanú 1 város 2-be akartak utazni, ezért elindultak az autóbusz-pályaudvar felé. A presszó környékén meglátták a sértettet. Mielőtt odamentek hozzá, II. rendű terhelt felvetette, hogy az előző nap vásárolt „anyag” rossz minősége miatt a sértettől szerezzék meg a nála lévő anyagot, akár erőszakkal is. I. rendű terhelt nem akarta bántani a sértettet, az ilyenfajta megszerzést ellenezte, és ezt ki is nyilvánította. III. rendű terhelt sem kívánta az erőszakot. Ehelyett belenyugodtak abba, hogy az I. rendű terhelt elhívja egy after partyba a sértettet város 2-be. Haladásuk során a tér felé mentek és közben a sértett megmutatta, hogy van még nála anyag. Mindeközben tanú 1 a társaság előtt sétált.

– II. rendű terheltet bosszantotta, hogy ahelyett, miszerint az anyagot elvették volna a sértettől, az I. rendű terhelt még bulizni hívta a sértettet.

– Ezért II. rendű terhelt önálló kezdeményezésre, a másik két terhelt szándékától teljesen függetlenül a téren egy alkalommal, jobb oldalról, ököllel, jobbkézzel, egy horoggal megütötte a sértettet, aki ettől elesett.

– Ezután a földön fekvő sértettet III. rendű terhelt egy alkalommal megrúgta, illetve I. rendű terhelt megütötte. A korábbi megbeszélésük során a három terhelt között arról is szó esett, hogy a III. rendű terhelt nem bántalmazza majd olyan erővel a sértettet, hogy sérülést okozzon neki. Ezt követően a földön fekvő sértett zsebéből II. rendű terhelt kivett egy nylon

zacskót, amiben tabletták voltak, és azt a földre dobta. Ezt III. rendű terhelt felvette. Kiesett a bántalmazás közben a sértett zsebéből egy hajolaj és egy napszemüveg, amelyeket a III. rendű terhelt szintén felvett, és a kozmetikai terméket a velük lévő tanú 1-nek adta át. A tabletták I. rendű terhelthez kerültek. Miután a sértett felállt, az I. rendű terhelt még egyszer megütötte, illetőleg ellökte, majd a sértettnek sikerült a helyszínről távoznia.

– A sértett bántalmazás során zsebeiből kiesett napszemüvege, mobiltelefonja és pénztárcája nem került elő az eljárás során.

– A terheltek a helyszínről együtt távoztak, egy irányba, a távolsági buszpályaudvarra. Az I. rendű terhelttől bűnjelként lefoglalt 8 darab tablettából nem volt kimutatható kábítószer, kábítószer-prekurzor vagy új pszichoaktív anyag.

[4] **II. 1.** A jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozat ellen a II. rendű terhelt védője és a III. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

[5] 1. A II. rendű terhelt védője indítványában a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában írt felülvizsgálati okra hivatkozott. Álláspontja szerint ugyanis a II. rendű terhelt cselekményét nem a jogerős ítéletet meghozó Pécsi Törvényszék, hanem a Pécsi Járásbíróság minősítette helyesen, kifosztás büntettként.

[6] Előjáróban utalt rá, hogy a „tudattartalmat érintő tények a jogi értékelés körébe tartoznak, így a tényekből a tudattartalomra vont következtetés jogkövetkeztetés és nem ténykövetkeztetés”, ezért ítéletszerkesztési hibának ítélte az elsőfokú bíróság részéről a tényállásban rögzített jogi értékelésének – a másodfokú bíróság által a tényállásból mellőzött – eredményét, miszerint az I. rendű és a III. rendű terhelt által kifejtett bántalmazás nem a korábban felvetődött erőszak alkalmazásából származott, hanem a II. rendű terhelt ütese után kialakult szituáció, illetve a bódult állapotuk hevében.

[7] Általánosságban maga is egyetértett vele, hogy a társtettesi elkövetés azzal is megvalósulhat, ha az egyik tettes az elkövetési magatartás egyik részét, társa pedig az elkövetési magatartás más elemeit fejt ki, azonban az irányadó tényállás alapján a jelen esetben ezt nem tartotta megállapíthatónak. E tényállás ugyanis azt is tartalmazza, hogy az I. rendű és a III. rendű terhelt is elhatárolódott a II. rendű terhelt által felvetett erőszaktól, így a cselekmény megkezdésekor nem állhatott fenn a terheltek rablás elkövetésére irányuló szándékegysége.

[8] Vitatta, hogy az I. rendű és a III. rendű terhelt esetében a rablás elkövetésének előzetes elvetését követően szándékváltás állt volna be, és amellet érvelt, hogy az általuk megvalósított utólagos dologelvétel ténye sem ad alapot a szándékváltás „visszafele” történő igazolására. E következtetés meglátása szerint éppen a kifosztás törvényi tényállását üresítené ki, azaz, amikor a más bűncselekmény elkövetése után alkalmazott erőszakot követően alakul ki a dologelvételi szándék.

[9] Kitért arra is, hogy a másodfokú bíróság indokolásával ellentétesen nem látta alkalmazhatónak jelen ügyre a BH 2014.103.II. számon közzétett eseti döntés elvi tételeit, mert a III. rendű terhelt kifejezetten kinyilvánította, hogy szándéka nem terjed ki az erőszakos dologelvételre. A Pécsi Törvényszék által ugyancsak felhívott BH 2019.36. számú eseti döntést pedig azért tartotta eltérő alapon állónak, mert az alapul fekvő ügyben – jelen üggyel ellentétesen – nem minőségi, hanem mennyiségi túllépésről volt szó. Minőségi túllépés esetén ugyanis a szándékon túli cselekményért a részes (jelen esetben a III. rendű terhelt) nem tehető felelőssé, így a helyszínről való nyombani eltávozása sem támasztható a felelősség alóli mentesülés követelményeként, következésképpen: a helyszínen maradása sem alapozza meg a tettessel való szándékegységet. A II. rendű terhelt cselekményénél való pusztán jelenlét ezért nem alapozza meg a III. rendű terhelt szándékegységét.

[10] Kifejtett érvei alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy az I. rendű és a III. rendű terhelt cselekményének helyes minősítése a fentiek alapján nem a rablás büntette, hanem a kifosztás büntette [Btk. 366. § (1) bekezdés b) pont], ami azt eredményezi, hogy – a csoportos elkövetés megállapíthatóságának hiányában – a II. rendű terhelt cselekménye a rablás büntetnének a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző alapeseteként minősül.

[11] Indítványozta ezért a jogerős ítélet megváltoztatásával az I. rendű és a III. rendű terhelt cselekményének kifosztás büntetteként, a II. rendű terhelt cselekményének rablás büntetteként [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont] történő minősítését, és a vele szemben kiszabott büntetés mérséklését.

[12] 2. III. rendű terhelt védője indítványában a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában és a b) pont ba) alpontjában foglalt felülvizsgálati ok beálltát állította.

[13] Indokai szerint a másodfokú bírósággént eljáró Pécsi Törvényszék „iratellenesen és megalapozatlanul változtatta meg, bírálta felül” az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállást, ezért a jogerős ítéletben írt ítéleti tényállás is iratellenes. E tényállást, illetve a másodfokú bíróság III. rendű terhelt cselekvőségét érintő megállapításait egyesével is cáfolni igyekezve rögzítette egyúttal az általa iratszerűnek és helyesnek vélt következtetéssel megállapíthatónak tartott tényállást.

[14] A II. rendű terhelt védőjének indítványában írtakkal egyezően hivatkozott rá, hogy a III. rendű terhelt a cselekmény megkezdését megelőzően elhatárolódott az erőszak alkalmazásától, ezáltal kizárta téve a cselekmény megkezdésekor a II. rendű terhelten fennállt szándékegységének megállapítását. Ugyancsak osztotta a II. rendű terhelt védőjének érvelését a BH 2014.103.II. és a BH 2019.36. számon közzétett eseti döntések elvi tartalmának a jelen ügyre vonatkozathatóságát illetően.

[15] Kifejtette továbbá, hogy a sértett egyes ingóságainak a földről való felvételében a III. rendű terhelt részéről nem tükröződött jogtalan eltulajdonítási célzat, ezért III. rendű terhelt nem csupán a jogerős ítéletben terhére rótt rablás büntettét, de a kifosztás büntettét sem követte el.

[16] Indokai alapján a jogerős ítélet megváltoztatására és a III. rendű terhelten az ellene emelt vád alóli felmentésére tett indítványt.

[17] 3.1. A Legfőbb Ügyészség a BF.229/2024/2. számú átiratában a II. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát alaptalannak tartotta.

[18] A jogerős ítéletben foglalt, irányadó tényállás áttekintését követően előrebocsátotta, hogy az erőszak dologelvételt megelőző alkalmazásából még nem következik szükségszerűen a cselekmény kifosztás büntetteként történő értékelése. A minősítés szempontjából nem a vizsgált rész-cselekmények megvalósításának időbeli sorrendjét látta az elhatárolás alapjának, hanem az erőszak vagy fenyegetés alkalmazásának célját, illetve az elvételi szándék kialakulásának időpontját. E körben hivatkozott a BH 2023.153.I. számon közzétett eseti döntés elvi tartalmára, amelynek lényege szerint rablásról abban az esetben van szó, ha az elkövető az erőszakot vagy fenyegetést az elvétel céljából fejt ki.

[19] Az alapügyben megállapított tényállásból azt olvasta ki, hogy a II. rendű terhelten még a sértettel való kapcsolat ismételt felvétele előtt kialakult a rablási szándék, amelyről az I. rendű és a III. rendű terhelt is tudomással bírt, és e tudomásuk mellett vettek részt bántalmazásában, akkor, amikor a II. rendű terhelt a dologelvételt még meg sem kezdte.

[20] Maga sem vélte helytállónak a másodfokú bíróság részéről a BH 2014.103. számú eseti döntésre történő hivatkozást, mert az alapügyben az I. rendű és a III. rendű terhelt cselekvősége távolról sem csak a helyszínen való jelenlétben merült ki, hanem az összetett bűncselekmény valamennyi tényállási elemét megvalósították. Leszögezte ugyanakkor, hogy

a BH 2019.36. számú eseti döntés a védői indítvánnyal ellentétben nem a mennyiségi túllépésről, hanem az elkövetői szándéktól való elhatárolódásról szól, és ilyen elhatárolódás hiányában az egyidejű, egymás közvetlen közelségében végrehajtott elkövetői (tettesi és részesi) magatartások kölcsönös szándékegységet tükröznek. Amíg a járásbíró az ilyen külvilágbeli, fizikailag is észlelhető tényeket nem vette figyelembe, addig a törvényszék jogkövetkeztetése pontosan e tényeken alapult. Azaz, az I. rendű és a III. rendű terhelt előzetes kinyilatkoztatását követő szándékváltását az objektív tények igazolták, hiszen az I. rendű és a III. rendű terhelt a korábbi, erőszakot elutasító kijelentésével ellentétesen cselekedett. A sértett bántalmazásában és az azt rögtön követő érték-elvételben a három terhelt gyors egymásutánban cselekedett, amit a Legfőbb Ügyészség ugyancsak a szándékegységet alátámasztó körülményként vett számba. E szándékváltás nem is a cselekmény közben, hanem még azt megelőzően ment végbe, hiszen az I. rendű és a III. rendű terhelt még a rablás befejezetté válását megelőzően kapcsolódott be a bántalmazásba.

[21] Indítványozta ezért, hogy a Kúria a jogerős ítéletet a II. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[22] 3.2. A Legfőbb Ügyészség a III. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványára BF.393/2024/2. szám alatt terjesztette elő átiratát, az indítványt ugyancsak alaptalannak tartva.

[23] Átiratában a Be. 650. § (2) bekezdésében és a 659. § (1) bekezdésére való hivatkozással hangsúlyozta, hogy a felülvizsgálati indítványt a jogerős ítéletben megállapított, és a felülvizsgálati eljárásban támadhatatlan tényállás alapján kell megítélni, amelynek az esetlegesen téves, illetve az indítvány által tévesnek vélt ítéleti ténymegállapítások is a részét képezik. Egyebekben pedig a Legfőbb Ügyészség a BF.229/2024/2. számú átiratában írtakkal egyezően helyezkedett arra az álláspontra, hogy a II. rendű terhelt cselekményétől való előzetes elhatárolódást követően a III. rendű terhelt irányadó tényállásban írt magatartása szándékváltást tükröz, ezért cselekménye nem a kifosztás, hanem a rablás büntettét valósította meg.

[24] Erre tekintettel a III. rendű terhelt tekintetében is a jogerős ítélet hatályában fenntartására tett indítványt.

[25] 4.1. A II. rendű terhelt védője a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében kiegészítette érveit.

[26] Meglátása szerint az irányadó tényállásban rögzített tényekből – miszerint a II. rendű terhelt a földön fekvő sértett zsebéből kivette, majd a földre dobta a kábítószer – az a jogkövetkeztetés vonható le, hogy ha volt is előzetesen rablási szándéka, azzal felhagyott. Kifejtette, hogy a rablás befejezetté válására mindaddig nem kerül sor, amíg a kétmozzanátú dologelvétel második stádiuma, az új birtokállapot nem következik be. Azaz, a rablás mindaddig kísérleti szakban marad, ameddig a sértettnek módja van saját birtokállapotának a helyreállítására. Ez a jelen esetben is így volt, mert a II. rendű terhelt a sértettől elvett kábítószer a földre hajította.

[27] Ebből arra a következtetésre jutott, hogy a II. rendű terhelt az ilyen módon kísérleti szakban rekedt rablástól önkéntesen elállt, így a Btk. 10. § (5) bekezdése alapján – maradékbűncselekményként – testi sértés vétségében állapítható meg a bűnössége. Az I. rendű és a III. rendű terhelt által véghezvitt, ezt követő dologelvétel miatt pedig legfeljebb „bűnös közömbösséget” tartott a II. rendű terhelt terhére róhatóknak, mert terhelt-társai e cselekménye már túlmutatott a szándékán, utalva arra is, hogy a Btk. 11. § (2) bekezdés b) pontjában írtakkal ellentétben a törvény nem kívánja meg az elkövetéstől elállt elkövetőtől, hogy a tettestársai elállítására is törekedjen. A kábítószer II. rendű terhelt általi eldobását tehát a szándékváltás tényalakjaként értékelte.

[28] Másodlagosan továbbra is hangsúlyozta, hogy az I. rendű és a III. rendű terhelt mindössze a sértettel szemben alkalmazott erőszak kapcsán változtatták meg – az előzetes, elhatárolódó kinyilatkoztatásukkal szemben – a szándékukat, ezért nem állapítható meg, hogy az általuk alkalmazott erőszak kétséget kizáróan a dologelvételre irányult volna. Az irányadó tények alapján annál többet nem látott megállapíthatónak, hogy az I. rendű és a III. rendű terhelt dologelvételre irányuló szándéka azután alakult ki, hogy a II. rendű terhelt a kábítószert a földre dobta.

[29] Erre tekintettel az indítványban írtaktól eltérően elsődlegesen a II. rendű terhelt bűnösségének testi sértés vétségében, az I. rendű és a III. rendű terhelt bűnösségének kifosztás büntetében történő megállapítására és a II. rendű terhelttel szemben jelentősen enyhébb büntetés kiszabására tett indítványt, másodlagosan fenntartva az eredeti indítványát is.

[30] 4.2. A III. rendű terhelt védője szintén észrevételt fűzött a Legfőbb Ügyészség átiratához, amelyben mindenben fenntartotta a felülvizsgálati indítványban írtakat.

[31] **III.** A II. rendű terhelt védője és a III. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványok alaptalanok.

[32] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen, és kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[33] A Kúria a védői indítványok nyomán a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában, és a 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont első fordulataiban írt okból bírálta felül a támadott ítéletet [Be. 659. § (5) bekezdés].

[34] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét, míg a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont első fordulata szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt szabott ki törvénysértő büntetést.

[35] 2. A felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. Ezzel összhangban a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[36] E szabályok pontosan abból fakadnak, hogy a felülvizsgálat a jogerős [azaz a Be. 456. § (1) bekezdése értelmében végleges és mindenkre kötelező döntést hordozó] ítélet elleni jogi, nem pedig ténybeli kifogások érvényesítését biztosító rendkívüli jogorvoslat. Éppen ezért a jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével ítéltető meg.

[37] A tényállás irányadó jellege azt jelenti, hogy a felülvizsgálati eljárásban nem csupán a jogerős ítéletben írt tényállás támadhatatlan, de az a mérlegelő tevékenység is, amely e tényállás megállapítására vezetett. A felülvizsgálat során a felmerült bizonyítékok felülmérlegelésére, az ítéleti tényállás esetleges megalapozatlanságát [így a Be. 592. § (2) bekezdés c) pontjában írt „iratellenességét”] érintő következtetések levonására, eltérő tényállás megállapítására az eljárási törvény nem biztosít lehetőséget.

[38] Az alapügyben eljáró bíróság ténymegállapító tevékenységével szemben felhozott kifogások tehát valóságuk esetén sem a büntető anyagi jog szabályainak a megsértését

jelentik. Ehhez képest a büntető anyagi jog szabályai akkor szenvednek sérelmet, ha az eljáró bíróság a megállapított tényállásból törvénysértő jogi következtetést vont le akár a bűncselekmény megvalósulását, akár annak minősítését illetően.

[39] A III. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványnak az irányadó tényálláshoz képest ellentmondó tényállításai ezért a tényállás felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadását jelentik, így az indítvány elbírálása során figyelmen kívül maradnak. Ennek megfelelően a Kúria sem a III. rendű terhelt védőjének indítványában vázolt, általa megállapíthatónak vélt, hanem a jogerős ítéletben megállapított, a felülvizsgálati eljárás során is irányadó tényállás alapján tette jogi értékelés tárgyává az ott szerepeltetett életbeli tényeket.

[40] 3. E jogi értékelő tevékenység során tehát abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy az irányadó tényállásból a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző rablás büntetvényének törvényi tényállási elemei mind a II. rendű, mind a III. rendű terhelt tekintetében hiánytalanul kitűnnek-e.

[41] A II. rendű terhelt védőjének indítványával szemben a Kúriának nem volt törvényi lehetősége, hogy az I. rendű terhelt tényállásbeli cselekményének minősítésével kapcsolatos megállapításokat tegyen, és ennek folyományaként az ítélet jogerejét vele szemben áttörje. A Be. a felülvizsgálatra jogosultak körét meghatározó 651. § (1)-(2) bekezdésének, valamint a felülvizsgálat terjedelmét megszabó 659. § (5)-(6) bekezdésének egybevetéséből az következik, hogy a felülvizsgálat – erre alapot adó ok esetén is – csak arra a terheltre nézve folytatható le, akinek javára vagy terhére felülvizsgálati indítványt nyújtottak be [Bfv.I.505/2012/6. (EBH 2013.B.2.II.)]. Felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozat felülbírálatára és a jogerő feloldására csak annak a terheltnek a tekintetében kerülhet sor, akire nézve a felülvizsgálati ok megvalósult. A Kúria a felülvizsgálatot hivatalból nem terjesztheti ki az alapügy olyan terheltjére, akire felülvizsgálati indítványt nem terjesztettek elő (BH 2018.7.). Mivel pedig a Be. 651. § (2) bekezdésében felsorolt jogosultak egyike sem nyújtott be felülvizsgálati indítványt az I. rendű terhelt javára, ezért a jogerős ítélet II. rendű terhelt védője által indítványozott megváltoztatására az I. rendű terhelt tekintetében még az indítványbeli érvek helytálló jellege mellett sem kerülhetne sor.

[42] 4.1. A Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző rablás többmozzanatú bűncselekmény, amely egyfelől a sértettre gyakorolt, az ellenállást megtörő erőszak vagy az élet, illetve a testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetés útján megvalósuló kényszerítésből, másfelől a dologelvételből tevődik össze. A rablás tehát látszólagos anyagi halmazat, amely törvényi egységként, ún. összetett bűncselekményként a kényszerítést mint eszközcselekményt és a dologelvételt mint célcselekményt egyetlen törvényi tényállásban kapcsolja össze.

[43] A II. rendű és a III. rendű terhelt cselekményének minősítése során figyelembe kell venni, hogy – amennyiben az elkövetők között a rablási cselekmény elkövetésére a szándékegység fennáll – társtettesség megállapításának van helye, ha az egyik elkövető az erőszakot vagy fenyegetést alkalmazza, a másik elkövető pedig a dologelvételt hajtja végre [Bfv.I.1.071/2018/7. (BH 2019.187.I.)]. Azaz, társtettességről van szó akkor is, ha összetett bűncselekmény esetén az elkövetők úgy valósítanak meg egyes tényállási elemeket, hogy azok kiegészítik egymást, és ilyen módon az egyik elkövető eszközcselekménye teremti meg a lehetőséget a másik elkövető célcselekményének végrehajtásához [Bfv.III.825/2011/5. (BH 2012.138.)].

[44] Mindezekre tekintettel az irányadó tényállásból kiolvashatóan a tárgyi oldalon a II. rendű és a III. rendű terhelt is kimerítette a rablás törvényi tényállási elemeit, hiszen

- a II. rendű terhelt – a földre kerülését, ezzel az ellenállásra képtelenné válását eredményezően (azaz akaratot megtörő erőszakot alkalmazva) – ököllel megütötte a sértettet, majd a sértett zsebének kiürítésével a dologelvételt – legalábbis – megkezdte,
- a III. rendű terhelt a földön fekvő sértettet megrúgta, majd a sértett – a zsebéből kiesett, illetve a II. rendű terhelt által kivett – egyes értéktárgyait magához vette, és részben továbbadta.

[45] Azaz, az indítványokkal érintett terheltek külön-külön is tényállásszerű magatartást tanúsítottak, egyszersmind közösen is megvalósítva a rablás cél- és eszközcselekményét.

[46] Éppen ezért a bűncselekmény alanyi oldalának vizsgálata alapján szorulnak elbírálásra az indítványozók által felvetett, a II. rendű és a III. rendű terhelt cselekményének büntető anyagi jogi értékelését érintő kérdések, miszerint:

- a III. rendű terhelt dologelvételi szándékkal bántalmazta-e a sértettet, illetve a II. rendű terhelt dologelvételi szándékával egyetértve kapcsolódott-e be a bántalmazásba,
- a III. rendű terhelt eltulajdonítási célzattal vette-e magához a sértett dolgait,
- büntethetőséget megszüntető okként értékelhető-e a II. rendű terhelt javára, hogy a bántalmazott sértett zsebet kiürítve az abban talált tablettákat eldobta,

és ehhez képest bűnösségük akár rablás büntetében, akár más bűncselekmény miatt megállapítható-e, illetve miként minősül helyesen.

[47] 4.2. A II. rendű terhelt védőjének érvelése ugyanakkor már az alanyi oldali vizsgálódást megelőzően kizárható, miszerint „anyagi jogi szempontból a Pécsi Járásbíróság minősítése volt törvényes”.

[48] Az első fokon eljáró járásbíróság ugyanis kifosztás büntette [Btk. 366. § (1) bekezdés b) pont] miatt mondta ki bűnösnek a III. rendű terheltet, azaz azért, mert a számára idegen dolgokat jogtalan eltulajdonítás végett vette el az általa más bűncselekmény elkövetése során alkalmazott erőszak hatása alatt álló sértettől. Ehhez képest semmilyen, a sértettel szemben alkalmazott erőszakot büntetőjogi értékelés tárgyává tevő „más bűncselekmény” elkövetését nem állapította meg a III. rendű terhelt terhére, ilyen módon súlyos önellentmondással terhelve, egyúttal – a tényállás elemzése nélkül is – fogalmilag törvénysértővé téve a cselekmény Btk. 366. § (1) bekezdés b) pontjába ütköző kifosztás büntetteként való minősítését.

[49] 5.1. A rablás [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont] és a kifosztás [Btk. 366. § (1) bekezdés b) pont] elhatárolásának alapja a bűncselekmény alanyi oldalán, hogy – a korábban írtak szerint – a rablás két mozzanatát, a dologelvételt és a kényszerítést cél-eszköz kapcsolat fűzi össze. Ez azt jelenti, hogy az elkövető a kényszerítést a dologelvétel céljából hajtja végre. Következésképpen: amennyiben az elkövető jogtalan eltulajdonítási célzata már az erőszak vagy az élet, testi épség elleni közvetlen fenyegetés kifejtése előtt vagy alatt is fennállt, az idegen dolog ilyen módon történő elvétele nem kifosztás, hanem rablás (BH 2023.153.). Másként szólva, rablás esetén az elkövetőnek az idegen dolog megszerzésére irányuló szándéka a sértett bántalmazásakor már fennállott; kifosztás esetén viszont az erőszak eredetileg más bűncselekmény részét képezte, s csupán később keletkezett szándék a más bűncselekmény hatása alatt lévő sértett ingóságainak jogtalan eltulajdonítást célzó elvételére {Bfv.III.898/2017/8. [18]}.

[50] 5.2. Elvi alapvetés továbbá, hogy a szándék fennállására vagy hiányára mindenkor a külvilágban tapasztalható életbeli tényekből, azaz a terhelt ítéleti tényállásban megjelenített magatartásából kell következtetést vonni. A szándékra vont jogi következtetés során a kiindulópontot mindenkor a terhelt magatartása jelenti, amelyhez képest a helyszínen tett kijelentései – bár nem jelentőség nélküliek, de – másodlagosak. A tett mindig többet mond a

szónál, a tevőlegességbe a szóbeliség beolvad [Bfv.III.868/2012/14. (BH 2014.103.)]. A tett (tevés) mindig többet mond a szónál (beszédnél), miután a szó a tethhez képest többféle jelentéstartalmat hordozhat. A tett pedig mindig többet árul el tanúsítója szándékáról, mint a szó {Bfv.II.446/2022/8. [51]}.

[51] 5.3. Ugyancsak kiemelendő, hogy a szándékra vont következtetés alapjaként nem csupán a külvilágban felismerhető életbeli tények, de a tényállásban rögzített ún. tudati tények is szolgálhatnak.

[52] A tényállás ugyanis nem csak a külvilágban megvalósult eseményeket, hanem belső történéseket, a terhelt tudatára vonatkozó ténymegállapításokat, tudati tényeket is tartalmazhat. Az a körülmény, hogy a terhelt tudattartalma mire terjedt ki, a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésével, illetve az azokból levont ténybeli következtetés alapján állapítható meg, ekként az ilyen következtetés is ténybeli, nem pedig jogi, és mint ilyen, a felülvizsgálatban nem támadható {Bfv.II.568/2021/11. [68]}. A tényállás részévé tett tudati tények kizárólag akkor válnak vitathatóvá, amennyiben a szűkebb értelemben vett tényállásba tartozó külső, a külvilágban megjelenő tények, életbeli jelenségek e tudati tényekkel nem állnak összhangban {Bfv.II.1.256/2015/5. (BH 2018.232.) [38]}. Következésképpen: amíg a tudati tények a tényállás részét képezik, addig a tudati tények alapulvételével a terhelt szándékára vont következtetés már a megállapított tények jogi értékelését jelenti, és mint ilyen, jogkövetkeztetés.

[53] 5.4. A II. rendű terhelt védője alappal mutatott rá, hogy a másodfokú bíróság által elvégzett revíziót követően a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállásban rögzített, a III. rendű terheltet érintő tények egymásnak ellentmondó tartalommal bírnak. Az ellentmondás abban érhető tetten, hogy a törvényszék érintetlenül hagyta a járásbíróság ténymegállapítását, miszerint a rablás II. rendű terhelt általi előzetes felvetését követően a „III. rendű terhelt sem kívánta az erőszakot” {elsőfokú ítélet [8] bekezdés}, amellyel párhuzamosan a tényállást azzal egészítette ki, hogy „korábbi megbeszélésük során a három terhelt között arról is szó esett, hogy a III. rendű terhelt nem bántalmazza olyan erővel majd a sértettet, hogy sérülést okozzon neki” {másodfokú ítélet [17] bekezdés}. Azaz, az irányadó tényállás egyfelől a III. rendű terheltre vonatkozó belső (tudati) tényként nevesíti az erőszak előzetes elutasítását, másfelől a külvilág számára is megmutatkozó életbeli tényként írja le, hogy a terheltek előzetes megbeszélésének eredményeként a III. rendű terhelt csak „sérülést nem okozó erővel” vállalkozott a bántalmazásban való részvételre. A tényálláson belüli ellentét nyilvánvaló.

[54] A Kúria következetes gyakorlata szerint a büntető anyagi jog szabályainak sérelmét jelenti, ha az irányadó tényállás alapján a terhelt büntetőjogi felelőssége nem dönthető el. Ugyancsak a büntető anyagi jog szabályait sérti, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapján nem lehetséges a megalapozott állásfoglalás a terhelt cselekményének törvényes minősítése, következésképpen a büntetés kiszabása kérdésében {Bfv.II.350/2022/8. (BH 2023.60.) [64]}.

[55] Jelen esetben azonban nem ez a helyzet.

[56] A tényállás III. rendű terheltet érintő belső ellentmondása kizárólag a cselekmény megkezdését megelőző időtartamra vonatkozik, és egyedül azt az állásfoglalást zárja ki, hogy a III. rendű terhelt már a II. rendű terhelt által felvetett rablás tervezési fázisában is aktívan részt vett (még az általa tanúsítandó rablási erőszak mértékét is akkurátusan kimódolva), avagy ekkor még elutasította a bűncselekményt (az erőszaktól elhatárolódva).

[57] Ez kétségtelenül ellentétes a valósághű (és ennek fogalmi elemeként az egyértelmű és koherens) tényállás megállapításának törvényi követelményével. A tényállás belső ellentéte ugyanakkor az adott esetben nem lehetetleníti el a helyes büntető anyagi jogi következtetés

levonását. Az íméntiekben kifejtettekkel összhangban ez csak akkor állna be, ha az irányadó tények abban a kérdésben zárnák ki a döntést, hogy a III. rendű terhelt eltulajdonítási szándéka a rablás eszközcselekményének tanúsításakor (az erőszak kifejtésekor), akár annak megkezdésekor, akár véghezvitele közben fennállott-e, avagy sem. A jelen esetben azonban erről nincs szó, és az alábbiak szerint semmiféle kétsége nem fűződhet ahhoz, hogy a III. rendű terhelt dologelvételi szándéka a sértett bántalmazásának időpontjára már bizonyosan kialakult (teljességgel függetlenül attól, hogy a terhelt-társaival történt előzetes megbeszélés során maga is vállalkozott-e a rablás elkövetésében való részvételre).

[58] Másként szólva, a tényállás önellentmondása létező, de a III. rendű terhelt cselekményének büntető anyagi jogi értékelése szempontjából közömbös.

[59] 5.5. Rátérve immár az indítványokkal érintett terheltek szándékának az irányadó tényállás tükrében való megítélésére, a II. rendű és a III. rendű terhelt e tényállásban leírt tettei magukért beszélnek.

[60] Az indítványozó védők érvelése valójában azon alapult, hogy az indítvánnyal érintett terheltek szándéka elkülönült a terhelt-társak szándékától. A III. rendű terhelté azért, mert (az indítvány szerint) dologelvételi szándék hiányában bántalmazta a sértettet, sőt, saját védőjének elsődleges indítványa alapján a tulajdonviszonyok megsértésére irányuló szándéka utóbb sem alakult ki. A II. rendű terhelté pedig azért, mert a sértett bántalmazásakor ugyan dologelvételi szándék vezérelte, de e szándéka utóbb megszűnt. Az egymástól teljességgel független belső motivációk által vezérelt terheltek indítványok által vázolt képe azonban az irányadó tényállásból kitűnő cselekménysorral szembeötlő ellentétet mutat. E tényállás ugyanis nem három, egymás számára idegen, egymástól függetlenül a helyszínre keveredő személy véletlenszerűen találkozó cselekményét írja le, hanem a három terhelt által pontosan a II. rendű terhelt – rablás elkövetésére irányuló – előzetes felvetésének megfelelő, egyszerre, egymás tevékenységét kiegészítően, egymással tökéletes összhangban végrehajtott közös magatartását rögzíti. Semmiféle ténybeli alapja nincs ezért annak a következtetésnek, hogy a II. rendű és a III. rendű terhelt a külvilág számára egységesnek mutatkozó magatartása mögött eltérő szándék húzódott volna. Az egységes magatartás az adott esetben egységes szándékot (szándékegységet) tükröz.

[61] Amikor tehát a II. rendű terhelt megkezdte a sértett bántalmazását, a korábbi felvetése nyomán a III. rendű terhelt számára is ismert volt, hogy az erőszak a dologelvétel kikényszerítését célozza, azaz a II. rendű terhelt rablási szándékának a kifejeződése. Éppen a II. rendű terhelt – társai tudomására hozott – szándékára figyelemmel téves a III. rendű terhelt védőjének okfejtése, amely szerint a támadás hirtelensége folytán a II. rendű terhelt rablási szándéka a III. rendű terhelt számára nem is volt felismerhető. Ehhez a Kúria csak annyit tesz hozzá, hogy a rögtönösség, hirtelenség és másfelől a váratlanság nem ugyanaz. Attól, hogy valami rögtönös vagy hirtelen, még nem jelenti, hogy a másik számára váratlan.

[62] Ehhez képest a III. rendű terhelt tudatában szükségképpen felmerült, hogy a bántalmazásba való bekapcsolódással maga is hozzájárul a sértetti ellenállás megtöréséhez, amellyel tevőlegesen is előmozdítja a II. rendű terhelt dologelvételi szándékának beváltását. Az e felismerés birtokában az általa a sértettel szemben tanúsított erőszak a II. rendű terhelt szándékához való csatlakozásának a külső szemlélő számára is megmutatkozó, csalhatatlan jele. Szándéka így mind a rablás eszközcselekményét, mind annak célcselekményét átfogta. Éppen ezért a III. rendű terhelt pusztán a földre került sértett megrúgásával már a rablás törvényi tényállásának keretei közé lépett.

[63] Mindazonáltal a III. rendű terhelt nem csupán a dologelvétel kikényszerítésében, de annak végrehajtásában is tevőlegesen közreműködött, amikor a sértettől a II. rendű terhelt által elvett tablettákat magához vette, ezzel azokat a sértettől véglegesen elvonta (eltulajdonította). Ugyancsak eltulajdonította a sértett birtokából a bántalmazás következtében

kikerült hajolajat és napszemüveget, és a hajolajról mint saját tulajdonáról rendelkezve azt tanú 1-nek adta. E terhelti cselekvés következtében a sértett – a birtokállapot helyreállításának lehetősége nélkül – véglegesen elvesztette a hatalmat a tőle elvett dolgok felett, amellyel párhuzamosan e tárgyak a III. rendű terhelt rendelkezése alá kerültek. Más tulajdonának végleges elvonása, illetve a más tulajdonát képező dologról való rendelkezés (a hajolajnak a sértett egyetértő akaratának kifejezése hiányában való elajándékozása) – a III. rendű terhelt védőjének érveivel szemben – pontosan az eltulajdonítás definíciószerű megnyilvánulása. Bármiféle ténybeli alapot nélkülöz, tehát az indítványbeli állítás, miszerint a III. rendű terheltet nem vezérelte dologelvételi, eltulajdonítási szándék.

[64] Ekként a III. rendű terhelt a rablás törvényi tényállását önállóan is kimerítette. A BH 2019.36. számon közzétett eseti döntés (Bfv.III.36/2018/7.) elvi tételei közül ezért nem annak van jelentősége, hogy a III. rendű terhelt „együtműködő jelenléte” tanúsított-e. Magatartásában a jelenléthez képest jóval több: a BH 2019.36. számú eseti döntés vezérmondatában szerepeltetett „megszakítás nélküli közös cselekvés” mutatkozott meg. A rablás eszköz- és célcselekményének egymás jelenlétében való, egymás által kölcsönösen ismert célokat szolgáló, közös tanúsítása pedig a bűncselekmény társtettesi alakzatban [Btk. 13. § (3) bekezdés] való felrovását vonja maga után.

[65] 5.6. A rablás törvényi tényállásának a társtettesek általi teljes megvalósítása: az akaratot megtörő erőszakon keresztül véghezvitt kényszerítés és a kényszerítés által célzott dologel vétel megtörténte a bűncselekmény befejezetté válását jelenti.

[66] A II. rendű terhelt védője által felvetett önkéntes elállást ugyanakkor a törvény a kísérleti szakban rekedt [Btk. 10. § (1) bekezdés] bűncselekményhez kapcsolja, a büntethetőséget megszüntető okot annak a javára keletkeztetve, akinek önkéntes elállása folytán maradt el a bűncselekmény befejezése [Btk. 10. § (4) bekezdés a) pont]. Következésképpen: befejezett bűncselekmény esetén az önkéntes elállás fogalmi képtelenség. Ha tehát a II. rendű terhelt azért is dobta (volna) el az általa bántalmazott sértettől elvett tablettákat, mert „önkéntesen elállt” (volna) azok eltulajdonításától, e magatartása folytán nem maradt el a bűncselekmény befejezése, ami pedig a büntethetőséget megszüntető ok beálltának kinyilvánított törvényi feltétele.

[67] Mivel pedig semmiféle büntető anyagi jogi következménnyel nem bír, hogy a sértettől elvett tabletták II. rendű terhelt általi eldobásában az eltulajdonítási szándéktól való elállás tükröződik-e, avagy e cselekvését más ok motiválta, ezért ezen ok kutatása is közömbös.

[68] 5.7. Mindezek alapján a II. rendű és a III. rendű terhelt magatartása – a jogerős ítéletbeli minősítéssel egyezően – egyaránt a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző, és a bűncselekmény elkövetésében ugyancsak társtettesi minőségben közreműködő I. rendű terheltnek a Btk. 459. § (1) bekezdés 3. pontja szerinti csoportos elkövetés megállapítását megalapozó részvételére is figyelemmel a (3) bekezdés c) pontja szerint minősülő, társtettesként elkövetett rablás büntettét meríti ki.

[69] 6. A II. rendű és a III. rendű terhelt felülbírálat tárgyát képező cselekményének maradéktalanul helyes minősítésére tekintettel a kiszabott büntetés csak akkor vizsgálható, ha a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, így a büntetést a bűncselekmény minősítéséhez kapcsolódó büntetési tételkeret figyelmen kívül hagyásával, avagy az irányadó büntetési tételkereten belül ugyan, de a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésének megsértésével szabták ki [BH 2016.264.II. (Bfv.I.415/2016/7.)]. A törvényes minősítés mellett a mérlegelési jogkörben, a törvényes keretek között kiszabott büntetés mértéke viszont a felülvizsgálati eljárásban nem támadható [BH 2017.219.II. (Bfv.I.1.502/2016/6.)].

[70] Jelen esetben a jogerős ítélet 5-5 év szabadságvesztést szabott ki az indítványokkal érintett terheltekkel szemben, amely a Btk. 365. § (3) bekezdése szerint minősülő rablás büntette miatt kiszabható szabadságvesztés alsó tételhatárával azonos. A büntetés kiszabására vonatkozó szabályt rögzítő, mérlegelést nem tűrő büntető anyagi jogi szabály sérelme ezért nem vethető fel. Ennek folyományaként a cselekmény törvényes minősítése mellett, a Btk. más szabályának megsértése nélkül, a II. rendű és a III. rendű terheltekkel szemben a törvényes büntetési tételkeret határain belül kiszabott szabadságvesztés sem volt érinthető.

[71] 7. A kifejtett érvek mentén a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdésének megfelelően tartott tanácsülésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján II. rendű és III. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

[72] **IV.** A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[73] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdés első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételt elöterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. november 21.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Metzing Márton s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró